

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino
vse in v Mariboru s
poštovanjem na dom
za celo leto K 5.—
za pol leta „ 2.00
za četrť leta „ 1.20

Prebravnina se pošilja
upravnistvu v tiskarni
sv. Cirila, koroška
ulica št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Določniki katol. tiskar-
nega društva de-
ležajo list brez po-
sobne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Prebravnina listi dobje
se v tiskarni in pri
gospodu Nevaldu na
velikem trgu po 10 A.

Rekopis se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vretice,
če se natisne enkrat,
po 12 h, dvakrat 18 h,
trikrat 24 h.

Štev. 35.

V Mariboru, dne 1. septembra 1898.

Tečaj XXXII.

Nadobudna mladež?

Iz Maribora, dne 28. avg.

V beli Ljubljani so se sešli pred kratkim tudi slovenski vseučiliščniki na skupno posvetovanje. Že pred shodom se je izražala v prijateljskih krogih bojazen, da se posvetovanje ne boče vršilo do cela gladko, ker se je vedelo, da bi naj bil letošnji shod nekako prosvedovanje proti shodu, katerega so sklicali lansko leto v Ljubljano krščansko misleči vseučiliščniki in abiturijenti. Toda da bo prišlo do tako obžalovanja vrednih prizorov, kakor so se v resnici dogodili, tega si ni upal nikdo misliti.

Dijaštvo se je posvetovalo, kako naj v počitnicah deluje med narodom. Krščansko misleči dijaki so nasvetovali, naj se deluje ne samo na narodni, ampak tudi na krščanski podlagi. Toda ostali so s svojim predlogom v manjšini, kajti večina je odločno odklonila, da bi urejevala svoje delovanje med narodom po krščanskih načelih. Jeden vseučiliščnik je glasno vskliknil: »Mi krščanske podlage nočemo!«

S to izjavo je večina slovenskega dijaštva zapustila staro slovensko geslo »Vse za vero, dom, cesarja« ter pretrgala vez med seboj in slovenskim narodom. Slovensko ljudstvo se trdno oklepa krščanske vere in je iz srca udano katoliški cerkvi. Ako torej slovenski akademiki izjavljajo, da nočejo krščanstva, postavili so se v odločno nasprotje s slovenskim narodom. In kam se je obrnilo naše vseučiliščno dijaštvo? Vrglo se je lizunsko v naročje svobodomiselnega dr. Tavčarja,

to je moža, ki po svojem listu »Slov. Narodu« blati katoliško vero in cerkev in ki na svojem političnem potovanju pobira stopinje za slavnim renegatom in nemskutarjem Dežmanom, duševnim očetom »prokletih grabelj«. Dr. Tavčar je s svojim listom netil in vzdrževal leta in leta znani bratomorni kranjski prepri, on se je na vse moči ustavljal spravi, in sedaj po dognani spravi je zopet dr. Tavčar, ki se ne vstraši pred nobenim sredstvom, da bi izpodkopal slovo in jedinstvo kranjskih rodoljubov. Temu možu, temu grobokopu slovenskega naroda v sedanjih opasnih političnih časih, se je zapisalo slovensko vseučiliščno dijaštvo z dušo in telom.

Nas boli srce, ko vidimo, da večina slovenskih vseučiliščnikov obrača hrbet svoji veri in svojemu narodu. Toda saj je tako moralo priti. Na vseučiliščnih se vliva name-noma protiverski duh v vsprejemljiva srca mladih ljudi. Otrovani prihajajo naši mladeniči iz Dunaja in Gradca in od drugod v slovensko domovino nazaj. In kar se jim ni vzelo v tujini na veri in idealnem narodnem mišljenju, to se jim jemlje v domovini po listih, po leposlovju, mnogokrat tudi — bodimo odkritosrčni — po naši inteligenci, dasi pripuščamo posebno pri nas na Štajarskem radi hvalevredne izjeme.

A četudi nas z žalostjo navdaja mišljenje večine sedanjih vseučiliščnikov, zaradi tega še ne izgubljam poguma. Vemo, da bomo v prihodnosti imeli zopet hude boje v mejah slovenske domovine, a tudi o tem smo prepričani, da bomo iz teh bojev se vračali kot zmagovalci. Saj še se nahajajo

tudi krščansko misleči dijaki v Gradcu, v Pragi, posebno pa na Dunaju v društvu »Danica« in s temi se hočemo rama ob rami junaško boriti za svetinje in pravice slovenskega ljudstva. Zmaga mora biti naša, kajti na naši strani je resnica in pravo domoljubje.

Stariše pa, kateri pošiljajo svoje sinove na vseučilišča, opozarjamo, naj prosijo, naj opominjajo, naj svarijo svoje dijake, da v tujini ne pozabijo na svojo vero, da ne zahajajo v slabe tovaršije in da se ne dajo vpisati v druga nego katoliška akademična društva. Dolžnost vseh rodoljubov pa, kateri resno menijo z bodočnostjo svojega naroda, dolžnost teh je, da požrtvovalno podpirajo, gmotno in moralno, krščansko misleče akademike. Somišljeniki so nam najbližji!

Gospod Zoff.

Iz dravske doline.

Citateljem »Slov. Gosp.« je dobro znano, kdo je gospod Zoff. On je vodja okrajnega glavarstva v Slovenskem Gradcu. A dasi je tudi tako velik gospod, »Slov. Gosp.« se ga ne boji in zato bo mu danes nekoliko zrahljal njegove nemške kosti.

Gospod Zoff je prišel na svoje sedanje mesto iz največjega spodnještajarskega nemčurskega gnjezda, iz Celja. Med našim ljudstvom pa se že udomačuje pregovor, ki se izključno nanaša na Nemce, da vse slabo, kar doleteva štajarske Slovence, izhaja iz Celja. Tudi Zoffa je prinesel vladni veter iz

Listek.

Maron, mladi spoznovalec z Libanona.

(Povest. — Prevel A. J.)

(Dalje.)

Vsi se razveselijo, da je Ali sklenil postati kristjan, in hvalijo Boga za prejete milosti in dobrote. Nato gredo v dolino in še pridejo ravno prav, da vsaj velikemu delu Maronitov v mestecu Deir el Kamar rešijo življenje.

V Deir el Kamaru so že nekoliko vedeli o prelivanju krvi pri Djecinu. Mestece, v katerem je prebivalo 9000 Maronitov in kakih 3000 Druzov in Turkov, je bilo silno vznemirjeno in prestrašeno. Mnogo Maronitov je stalo pri mestnih vratih, drugi pa so bili na strehah svojih hiš ter so s strahom pogledovali na bližnje višave, kjer so se od časa do časa prikazovali nevarni ljudje, ki so dajali Druzom v mestu razna znamenja. Naši ubežniki pridejo v mesto, pa Maroniti jim ne zaupajo, ker so bili turško oblečeni. Ko se pa dajo spoznati, jih obkolijo radovedni Maroniti ter nadlegujejo z raznimi vprašanji. Udova je zavoljo rane in dolgega, težavnega pota močno oslabela in ni mogla odgovarjati.

Zato so pa Judita, Maron in Ali pripovedovali dogodke v Sidonu in Djecinu. Konečno še povedo, da je zdaj prvo na vrsti mesto Deir el Kamar. Grozen strah prešine že itak obupane Maronite, ko to zvedo in jok in stok se razlega in napolnjuje mesto.

Mesto Deir el Kamar je imelo za občinskega predstojnika najbogatejšega in največjavnejšega kristjana. Bil je to Maronit Bihara Susa. Tudi ta zve tužno vest. A dolgo je noče verjeti. Bil je namreč prijatelj poveljnika turške posadke, ki ga je s prisego zagotovil, da boče varoval kristjane. Ko ga pa naši ubežniki prepričajo o resničnosti krvavih dogodkov, zre nekaj časa resno in molče ob tla. Kajti zdaj je spoznal pretečo nevarnost. Vendar pa je še bil vedno prepričan o odkritosrčnosti in pravem prijateljstvu turškega poveljnika in je mislil, da še poveljniku gotovo niso znani dogodki v Sidonu in Djecinu.

Po dolgem premišljevanju reče Bihara Susa udovi: »Jaz spoznam, da je Bog poslal k nam Vas in Vaše otroke kot angelje varuhe, da nas opozorite na pretečo nevarnost. Ker ste tujci tukaj, ostanete moji gostje kjer ste najbolj varni. Dovolite pa, draga žena, da me Vaš sin takoj spremlja k poveljniku, kateremu moram na vsak način povedati krvave dogodke.

Udova hvaležno vsprejme gostoljubno povabilo, in Maron je takoj pripravljen predstojnika spremljati k turškemu poveljniku. Bihara Susa pokliče zdaj svojo ženo, ji predstavi nesrečne ubežnike in reče:

«Skrbi dobro za nje, ker potrebujejo okrepčave. Potem ti pa naj povedo, kaka nevarnost nam preti. Med tem grem jaz z Maronom k turškemu poveljniku.»

Nato odidejo Bihara Susa, Maron in Ali, ki se ni dal ločiti od Marona. Predstojnikova žena prinese takoj za ubogo, obnemoglo udovo nekaj okrepčave ter jo pelje potem v namenjeno sobo. Udova se vleže, da bi se odpočila. A napade jo kmalu vročica, radi rane, vednega strahu in velikega napora. Skrbna gospodinja pošlje takoj po zdravnika in maronitskega duhovnika. Oba prideta na enkrat. Bolnica poželi poprej duhovnika, da opravi spoved čez celo življenje. Poprosi ga tudi, da ji drugo jutro na vsak način prinese sv. popotnico. Duhovnik obljubi in zapusti bolnico popolnoma potolaženo. Zdaj vstopi zdravnik. Preišče najpoprej rano, potem posluša, kako žila bije, ter dvomljivo zmaja z glavo. Vendar pa izrazi upanje, da boče udova prestala bolezen, ker je močne narave in srčnega, mirnega značaja. Izmije ji rano ter obveže. Potem ji da neko hladilno zdravilo ter ji še posebno priporoči popolni mir.

Celja. Ob prsih Štepišnikovih, Rakuševih, Eksovih se je nasrkal duha, ki Slovincem nikakor ni prijazen. In ta duh diha sedaj gospod Zoff z odprtimi ustmi v Slovengradcu. Posebno rad se obrača proti nemško-slovenski meji v marenberškem okraju. Morda misli, da bo s svojim dihom kar naenkrat zadušil obmejne Slovence? Toda gospod Zoff se moti. Prej bo on pobral svoja sila in kopita iz Slovengradca nego bo zadnja slovenska pesem odmevala raz radlske planine.

Občina Sv. Primoža nad Muto dela gospodu Zoffu veliko žalost, ker ima na županskem stolu narodnega Slovence. Gospod Zoff pa ima zavedne Slovence tako rad kakor mačeha pastorko. Zato se dogaja, da župan iz St. Primoža in vodja okrajnega glavarstva iz Slovengradca ne občujeta ravno najljubeznejše med seboj. Zraven tega se še gospod Zoff vedno ni privadil tudi ostremu zraku marenberških in slovengraških gora, kajti opazuje se, da je pogosto hripavega glasu, ki ne ugaja ušesu, posebno slovenskemu ne. Vsled hripavosti pa se glasi njegov glas tako odurno, kakor kadar se zdira kak hud gospodar nad svojim hlapcem.

Župan iz St. Primoža je bil načelnik krajnega šolskega sveta pri St. Jerneju. Prišel je navskriž s šolskim vodjo in cela preporna reč je prišla pred okrajni šolski svet, kateremu načeluje sedaj gospod Zoff kot vodja slovengraškega glavarstva. Slovenski župan je stal torej pred gospodom Zoffom. In ta mu je začel pridgovati na dolgo in široko v nemškem jeziku o dolžnostih in pravicah krajnega šolskega načelnika. Župan je prosil, naj vsaj slovenski govori, a Zoff je rekel, naj bo tiho, kajti sedaj govori on, gospod Zoff, vodja slovengraškega glavarstva. In končal je celi svoj govor s tem, da mu je rekel, če se ne bode ravnal po njegovih navodilih, ga bode kaznoval s 50 gl. globe. Župan pa bi mu rad razjasnil celo zadevo, in zato ga je prosil, naj mu bo dovoljeno nekoliko v slovenskem jeziku govoriti, a gospod Zoff je odgovoril: Haben Sie mich verstanden? Wir sind schon fertig! Ali ste me razumeli? Sva že gotova! Kmalu potem je bila seja okrajnega šolskega sveta, in v tej seji se je določila globa 50 gl. za slovenskega župana iz St. Primoža nad Muto. Mogoče, da se je vodja okrajnega glavarstva kje dal poučiti o preporni zadevi, a pri slovenski stranki tega ni storil. In vendar, da se resnica prav spozna, treba je slišati oba zvona.

Drugi slučaj! Nekdo je hotel dobiti pri županu od St. Primoža nad Muto živinski list. Ta pa zahteva najprej ogledni list. Ker tega stranka ni imela, ji odreče župan, ka-

kor je postavno, tudi živinski list. In vsled tega je bil poklican na uradni dan v Marenberg. Zopet je stal slovenski župan pred gospodom Zoffom. Najprej ga vpraša visoki gospod, ali je že izročil posle krajnega šolskega načelnika svojemu nasledniku. Kajti omeniti moramo, da je bil župan tudi odstavljen od načelnštva takrat, ko se mu je določila globa 50 gl. Ker se ni potekel obrok, v katerem je bil župan dolžen odložiti svoje posle, še tega tudi res ni storil. In tako je tudi sedaj vodji glavarstva odgovoril. Na to mu odgovori gospod Zoff jako ljubeznivo: »Ako ne boste tega izročili, pridem jaz z žandarji k Vam!« Potem se je začela razprava o živinskem listu. Govoril je le gospod Zoff, in govoril je tako glasno in rabil take besede, da se mu je župan, ki je le priprosti kmet, kar čudoma čudil. Rekel je tudi, da je škoda za občino, da ima takega župana ter obljubil županu, da bo ga tudi od županstva odstavil. In zopet mu je narekel globo 50 gold. Doslej še župan ni ničesar smel govoriti v svojo obrambo. Dovedel pa je s seboj štiri može kot priče. Prosil je torej, naj vsaj ti smejo govoriti. A gospod vodja je rekel, da on ničesar ne potrebuje. Ko so možje vendar po sili hoteli govoriti, rekel jim je z močnim, čudno močnim glasom, da naj bodo tiho, da on ničesar ne potrebuje. Župan pa še vedno ni nehal in vsaj toliko je dosegel, da mu je gospod vodja stavil nekatera vprašanja. Nazadnje prosi tudi gospod župan, naj se mu obsodba na 50 gl. da tudi pismeno, da lahko vložiti priziv. Toda do danes še se mu ni vročila pismena obsodba, akoravno je od iste dobe preteklo že pet mesecev.

Tako ravna gospod Zoff s slovenskimi župani. Mogoče, da bo postal gospod Zoff glavar okrajnega glavarstva v Slovengradcu, kajti pri nas je vse mogoče. Toda Slovenci si usojajo pred imenovanjem izreči vsaj jedno prošnjo. Naj se gospodu Zoffu v dekretu ostro zabiči objektivno občevanje s strankami in ako mogoče, naj se mu pošlje z dekretom vred tudi knjiga »Olikani Slovenec«.

Naše višje šole.

II.

Zadnjič smo rekli, da imamo štajarski Slovenec zahtevati gimnazij s slovenskim učnim jezikom v vseh predmetih, ker je prava izobrazba mogoča le v materinščini, in da tačas sinove svoje pošiljamo v takozvane slovenske vspelednice. To misel nadaljujoč rečemo: Tudi iz drugih vzrokov proč z vspe-

rednicami, in dajte nam čisto slovenski gimnazij!

Ker se učijo na slovenskih vspelednicah ravno tisti predmeti nemški, za katere je treba nemškega jezika uže prav dobro znati, da se učitelj razume, mora se pri vsprejemnem izpitu od fantiča zahtevati ravno toliko nemščine, kakor da bi bil gimnazij popolnoma nemški. Stariši, zapomnite si ta stavek dobro! Dečki, ki se oglašajo za slovenske vspelednice, morajo nemški toliko znati, kakor če bi hoteli vstopiti v trdo nemški gimnazij. Kje si pa fantič more pridobiti toliko znanja v nemščini? Edino le v ljudski šoli. Torej bi se morala v ljudski šoli izobrazba duha v materinščini pri 99 učencih zanemarjati, ker je jednemu, ki namerava stopiti v gimnazij, blažene nemščine treba? Ali ni narobe svet? Držite se stavka: Izobrazba je človeku jedino le mogoča v materinščini. To velja za vsak kot sveta in za vsak narod, naj si je še tako majhen. Le za nas Slovence naj bi to ne veljalo, ker se ima naš narod pokončati in zemlja popruniti. In sam Bog ve, kaj bi še nemške butice iztuhtale, da bi služilo prusaskim namenom. Ali ni norost, da se moram jaz Slovenec, če hočem na pr. kaj o drugih deželah izvedeti, to učiti v meni tujem jeziku, dočim leži okrog mene slovenskih knjig dovolj, v kojih se laglje, bolje in prej poučim? Za učenje najboljša in najlepša doba potraji se za naučenje nemškega jezika. Potemtakem bi moral za Nemcem zaostati. Da v resnici ne zaostanemo, zahvaljevati se imamo le naši nenavadni nadarjenosti.

Dalje. Zahtevali smo slovensko vseučilišče. Ali mislite, da se bodo na tem predavali slovenski le veronauk, latinščina in računstvo? Kdor pa hoče na vseučilišču prirodoslovje, prirodopisje, zemljepisje v slovenskem jeziku razumeti, moral se je poprej te predmete nekoliko let v slovenskem jeziku prav marljivo učiti. Torej če smo zahtevali slovensko vseučilišče, moramo vsaj ob enem zahtevati tudi slovenske gimnazije.

Štajarski Nemci imajo 6 gimnazijev; 2 v Gradcu, po jednega pa v Ljubnem, v Mariboru, v Ptujju in v Celju; mi Slovenci, ki nas je polovico od onih pa nič. Po številu torej, da tudi po davku, ki ga mi Slovenci plačujemo za te gimnazije, pripadala bi nam dva, dočim bi Nemci še vedno imeli štiri; sicer pa bi naša dva bila mnogo bolje obiskana, nego nemški.

Namen našega razmotrivanja o gimnazijah naj še bralcem svojim nekaj poročamo, kar peklensko zlobnost Nemcev prav osvetljuje. Sicer smo to slišali le iz ust; ali

Medtem dospejo Bihara Susa in njegova spremljevalca do poveljnike palače, kjer so bili takoj sprejeti. Poveljnik gre maronitskemu predstojniku nasproti in ga pozdravi s pretirano prijaznostjo. Nato reče Bihara Susa Maronu, naj pove vse, kar je v zadnjem času doživel. Maron pripoveduje natančno in Ali pritrjuje njegovim besedam. Turek zvesto posluša in mnogokrat pogleda predstojnika hoteč izvedeti, če on veruje ubežnikom ali ne. Pa tudi Bihara Susa opazuje Turčina in spozna, da njegovo zvito oko jezno pogleduje Marona. Ko Maron konča, se nezvesti Turčin porogljivo zasmeji rekoč:

«O tem mi še ni nič znano. Tega ne morem verjeti. Ako bi pa bilo res tako, kakor pravita Maron in Ali, potem ponovim le, da se Maronitom v Deir el Kamaru ne bode nič zgodilo. Jaz jih bodem s svojimi četami pred vsakim napadom branil. Samo to svetujem Maronitom, da se naj sami nikakor ne branijo, kajti to je moja stvar. Jaz vam prisežem pri bradi našega preroka, da se ne bode nihče dotaknil življenja in premoženja kristjanov.»

Ko poveljnik slovesno govori zadnje besede, se zasliši od daleč strel in glasno vpitje. Zdjaci vstopi turški častnik in sporoči, da so Druzi obkolili in napadli mesto. Bihara Susa se prestraši in takoj odide s svojima

spremljevalcema. Turškemu poveljniku pa še zakliče: «Zdaj izpolnite svojo obljubo!» Vsi trije hitijo domov, kjer je bilo že mnogo Maronitov zbranih. Bihara Susa jim naznani, kar mu je s prisego obljubil turški poveljnik, ter jim pove, kako morajo ravnati.

Med tem zve Maron, da mu je mati zbolela, in takoj gre v njeno sobo. Tam poklekne k postelji bolane matere in jo prime za blede roko rekoč:

«Mati, mati! Ne umri! Prosi Boga, da ti še da živeti! Kaj bode z nami, ako ti umrješ!» Bolnica odpre svoji trudni očesi, potegne Marona k sebi in reče:

«Pomiri se, moj sin, jaz še ne bodem umrla. Bog mi je poslal bolezen, da morem boljše moliti za Vas in uboge kristjane. Kaj pa Vam je odgovoril turški poveljnik?»

Maron kratko vse pove materi in ji tudi sporoči, da se je boj z Druzi že začel. Ko bolnica to sliši, se takoj vzdigne in reče: «Maron, poklič hišnega gospodarja, jaz moram z njim govoriti!»

«Mati, bodi mirna in čuvaj se,» prosi jo Maron.

«Ne, ne, moj sin! Izpolni takoj mojo željo, kajti tu gre za življenje več tisoč kristjanov.»

Maron gre, dasiravno nerad, in v nekaterih trenutkih že stoji Bihara Susa ob po-

stelji bolane udove. Ta ga prosi, naj se nikar ne zanese na obljube turškega poveljnika. Tudi v Sidonu niso turške oblasti in vojaki branili kristjanov, temuč so jih še celo pomagali moriti. Edina rešitev za Maronite je v tem, da se pogumno in vztrajno branijo in bojujejo. Tega se najbolj bojijo Druzi, ki kažejo svoje junaštvo in svojo grozovitost le pri morjenju slabih žen in otrok. Predstojnik naj torej krščanske može navduši za boj. Bihara Susa zre nekaj časa ob tla, potem pa reče: «Vi imate prav. Pa ali ne bom s tem razdražil turškega poveljnika, ki nas hoče varovati le pod tem pogojem, da se sami nič ne branimo?»

«Pustite Turčina v miru,» nadaljuje bolnica, «ne zaupajte mu, dragi moj. On vas hoče čisto gotovo pogubiti.»

«Pa kdo bi naj nas potem branil, ako nas Druzi napadejo z veliko močjo?» vpraša predstojnik,

«Pošljite na tihem v Bejrut poslanca h grškemu, francoskemu in angleškemu konzulu. Morebiti vam ti dobijo pomoč pri paši.»

Predstojnik se zahvali udovi za dober svet ter odide, da bi ga takoj izvršil. Med tem se je bil okoli mesta vroč boj.

(Dalje prih.)